

Lina Areklew

SLUN VRAT

 nakladatelství
BOURDON

Mé rodině. Slova chybí.

M/S Estonia, 28. září 1994

Záchranná vesta mu vyhrnula mikinu a záda má holá. O boty přišel. Asi zůstaly uvnitř, ale zima mu není. Nějaká žena srdceryvně křičí, prosí ho o pomoc, ale není čas ani jak jí pomoci. Bez okolků ji tam nechá a vrhne se k zábradlí. Všichni se zuby nehty snaží udržet na palubě naklánějící se lodi. Má se ještě jednou pokusit dostat k rodičům do podpalubí? Něco mu ale říká, že teď už je na všechno sám. Musí si poradit. S nově nabytým odhodláním se vytáhne přes zábradlí. Každá další vlna trajekt nakloní zase o něco víc a za chvíli už bude možné po trupu sklouznout dolů. Podívá se pod sebe na vzpínající se loď. Napadne ho, že připomíná umírající velrybu, jejíž bílé břicho vykukuje těsně nad hladinu. A v tom břichu se pořád ještě nachází spousta lidí.

Srdce se mu svírá hrůzou, ale nevzdává se. Chodidly klouže po kovovém trupu. Ve tmě vráží do ostatních cestujících. Do zmatených, panikařících lidí, kteří čekají, že je každou chvíli vlna strhne do černé prázdnoty. Všude kolem se ozývá zoufalé volání. Lidé hledají své blízké a on znovu pomyslí na rodiče. Na Niklase. Naposledy

ho zahlédl ve chvíli, kdy se on sám uprostřed řetězce lidí vydrápal po nakloněném schodišti nahoru na palubu.

Došlápne na okno kajuty a ploskou nohy vnímá rozdíl mezi silným plexisklem a chladným plechem trupu. Uvnitř nikdo není. Ubytovaná rodina asi stihla utéct. Na zavřené dveře se navalily příkrývky, polštáře a kufry. V příčkách odkládací poličky vězí růžový medvídek. Osvětlení ještě naposledy blikne a pak se pronikavě rozječí siréna. Oblohu rudě rozzáří světlice.

Celý svět se zvrátil na bok.

Vzhledne a vidí, jak se o záchranné čluny, které se stihly spustit na vodu, tříská vlna za vlnou. Zmítá jimi vítr a zvedá je nad hladinu. Je čas se rozhodnout. Buď zůstane na lodi a nechá se jí strhnout do hlubin, nebo skočí do ledového moře.

Tohle se nedá přežít. Ví to. Dnes v noci jeho život skončí.

ČTVRTEK
20. června 2019

1.

Z Fredrika Frödinga se valil nezadržitelný vodopád zvratků. Pálily ho v nose, jak se mezi návaly pokoušel popadnout dech. Klečel u záchodové mísy, jednou rukou křečovitě svíral držák toaletního papíru a z žaludku vypuzoval poslední zbytky jeho obsahu.

Zvedl se na podlamujících se nohou a uviděl se v zrcadle. Zavrával. K duhovkám se mu světle růžovým bělmem sbíhaly podrážděné rudé cévky. Nevydržel se na ten popelavý obličej s neoholeným strništěm dívat.

Zkusil udělat krok ke dveřím, ale nohy ho neunesly a on se zhroutil na podlahu. Zůstal ležet na koupelnové předložce, pohled zafixoval na zaprášený plastový kryt sifonu a pokoušel se rotující místnost přimět, aby se zastavila.

Zase si jich vzal moc. Po prvních dvou tabletách počkal nanejvýš půl hodiny, než si vzal další dvě. Teď byl blistr prázdný. Alkohol v krvi nástup efektu urychlil a vedlejší účinky na sebe nenechaly dlouho čekat. Závratě ho sejmuly jako rozhoupaný boxovací pytel a zvracení se přidalo hned vzápětí. Nemíchat anxiolytika s alkoholem, tak znělo základní pravidlo, které mu vštěpovali

od první tablety. A on ho celé ty roky ctil. Naposledy ho porušil skoro před patnácti lety na univerzitě. Tehdy se probral někde na schodišti a v dlani mu ležely jeho vyražené řezáky.

Fredrik zůstal ještě chvíli ležet na předložce, aby se vydýchal. Bude se muset zvednout. Jestli se mu nepovede vstát, sejít po schodech a dostat se do metra, termín u psychiatra mu propadne. Zkusil si trasu v duchu vizualizovat a vsugerovat si, jak se uzel, který mu stahuje srdce, s každým dalším krokem na cestě rozvolňuje. S vypětím všech sil se mu povedlo zvednout na všechny čtyři. Kolená se mu podlamovala, ale nakonec přece jen na studivé plastové rohožce stál pevně. Rukama se přidržel stěny, došoural se ke sprše a pustil vodu. Za chvíli už nad sprchovým závěsem stoupala pára. Opatrně se jednou rukou pustil stěny a stáhl si boxerky. Vyhnul se pohledu do zrcadla a nahý vkročil do proudu horké vody.

O tři čtvrtě hodiny později vyšel ven na Karlavägen. Po ulici kolem něho jako obvykle pospíchali kolemjdoucí s taškami v rukou a vystresovaným výrazem na tváři. Vypadali, že nemají tušení, jak rychle se život dokáže změnit. Fredrik jim záviděl. Často si v duchu spřádal představy o lidech, které potkával dole v supermarketu ICA Esplanad. O zpocených tatíncích, kteří táhnou svoje caparty za ruku mezi regálem s tacos a zeleninou. Kdyby tak mohl být jedním z nich. Plánovat páteční večeri, měnit plíny a jezdit na all inclusive dovolené s animátory v plyšových medvědích oblečcích.

Zapnul si koženou bundu, v předklonu sešel ze schodů a zacítil na eskalátor za turnikety. Ztěžka dosedl na první schod, mnul si obličej a popadal dech. Ostatní cestující

se prodírali kolem něho, významně si odkašlávali a hlasitě vzdychali. Dělal, že je nevidí. Zavřel oči a nastavil tvář chladivému vzduchu proudícímu z temných tunelů. Představoval si, jak s sebou průvan odnáší jeho závrať a nevolnost.

Tentokrát se mu úzkosti vyhýbaly skoro pět let. Pět let klidu mu dopřály, ale teď se vrátily s děsivou intenzitou. Věděl, co je spustilo, ale nešlo se tomu vyhnout. Jako by ho ovládala nějaká síla a on se zničehonic přistihl, jak stojí v trafice a listuje nedělními přílohami s titulky jako Život po Estonii a články o maminkách, které vedou své roztomilé děti za ruku položit květiny k pomníku na Djurgårdenu: „Elsa nikdy nepoznala svou babičku“. Novináři a fotografové ho měli i po tolika letech pořád na mušce. Někdy se jednalo o jeden dva rozhovory kolem výročí. Jindy se jich zase sešlo i několik denně. Nejhorší to bylo na kulatiny, ale vzdávali se čím dál rychleji. Ne jako ze začátku, kdy se víceméně utábořili před nemocnicí, a pak jakmile ho propustili, několik týdnů obléhali ulici před babiččíným bytem. Neštíteli se fotit si ho, jeho kamarády, školu. Klamali, lákali, vyhrožovali, upláceli. Všechno proto, aby o třináctileté trosce kluka, který při nejhorší námořní tragédii v Evropě ztratil celou rodinu, přinesli nejšťavnatější story. A bylo to tu zas. Přišel čas vypilovat články do speciální vzpomínkové přílohy. Dosavadní pokusy novinářů sice nebyly nijak zvláště úporné, ale doléhaly na něho dost na to, aby ho stáhly dolů po spirále, která vyústila až do ordinace Torstena Bredha, specialisty na léčbu posttraumatického stresového syndromu.

Fredrik se vrávoravě zvedl. Už dohlédl na nástupiště. Za tři minuty jede další metro.

Sofie Hjorténová nejistě pohlédla na volné parkovací místo vedle karavanu naloženého až po střechu. Na ostrově Ulvön si nechávala prorezlý golf s promáčknutými dveřmi. Spotřební vozítko. Zato na pevnině si na to, kde parkuje, dávala větší pozor. Svoje černé Volvo XC60 měla teprve rok a dost nerada by si odnesla škrábanec na laku. Ještě jednou to zvážila a usoudila, že mezera je velká dost.

Ve stínu před karavanem seděla na stoličce žena a kojila dítě. Z plastové misky s vodou jí u nohou líně pil hnědý pes. Sofie na parkovišti pobaveně postřehla několik podobných ekvipáží. Samé maminky, s rozmanitou skladbou potomstva a domácích mazlíčků, které je potřeba venčit. Zato po tatíncích ani stopy.

Zamkla a vydala se do obchodu. Outlet s loveckými a rybářskými potřebami u dálnice E4 představoval samozřejmou zastávku pro spoustu turistů a v letních měsících tu snadno vznikla nepříjemná tlačence. Hlavně v oddělení s oblečením, kde se luftáci z měst tahali o péřové bundy za poloviční cenu a o zateplené pohorky, které horu nezahlédnou ani z vlaku. V rybářských potřebách byla Sofie obvykle jediným exemplářem svého pohlaví.

Bengt ji přišel přivítat a objal ji. Po pravdě řečeno jí nepřipadalo, že by se znali natolik dobře, aby se museli objímat. Poslední tři roky lovili štiky ve stejném týmu, nic víc. Vnímala ho spíš jako svého známého, ale uvědomovala si, že v oblasti sociálních interakcí má ona trochu jiná měřítko než běžně přemýšlící lidé.

„Těšíš se na víkend? Norsko, páni! Tam jsem nerybařil už kolik let. Autobus v sobotu odjíždí už v devět, to doufám víš? Takže na slunovrat žádná párty!“ nabádal ji přes rameno. „Nebo snad paní detektivka o víkendu slouží?“

Bengt ukázal bradou ke skleněnému pultu hlouběji v obchodě a naznačil jí, ať jde s ním.

„Ne, paní detektivka má čirou náhodou volno,“ odpověděla Sofie. Bylo to za tři roky poprvé, kdy na svátek slunovratu neměla na kriminálce policejní stanice v Örn-sköldsviku službu zrovna ona.

Bengt zmizel pod pultem a chvíli se přehraboval záplavou nevybalených krabic. Pak z čehosi stáhl bublinkovou fólii a s nábožnou úctou pozvedl zlatě se blyštící naviják.

„Tady ho máme. Shimano Calcutta Conquest 400 osobně.“ Bengt se lehce uklonil a podal poklad Sofii. „Jsi doufám pravák?“

Sofie přikývla a vzala si od něho naviják do ruky. Vyzkoušela odvíjení i brzdu a chvíli si tu téměř neslyšnou japonskou preciznost vychutnávala.

„Nádhera, co?“

Naviják ji bude stát pěknou pátku, ale nejsou to vyhozené peníze. Jejich tým si sice z loňského ročníku Pike Challenge odnesl vítězství, ale Sofie na něm zlikvidovala dvě ze svých nejlepších nástrah od Wolfcreeku a nejnovější naviják od Shimana.

„Máš na něm 110 metrů vlasce, průměr 0,35 milimetru, to by ti mohlo vyhovovat, ne? Potřebuješ nástrahy? Bez gumy bych do Norska nejel!“ Široce se zazubil vlastnímu vtipu. Tomu jeho nadšenému výrazu se nedalo odolat.

„My drsníaci gumu zásadně neberem. Ukaž mi nějaký jerkbaity.“

Bengt se uchechtl, vzal si od ní naviják a zabalil ho zpátky do krabice.

„Už jenom dva dny,“ rozzářil se. „A pak to rozjedeme.“

2.

„Fredriku?“

Torsten Bredh luskl prsty a naklonil hlavu k rameni, aby zachytil jeho pohled.

Za psychiatrovým oknem zářilo slunce a Fredrik na neumytém skle pozoroval špinavé šmouhy. V myšlenkách byl daleko odsud. Slyšel drhnutí lan o gumový člun. Cítil, jak se do nich opřely vlny a Niklas mu studenou rukou křečovitě sevřel tu jeho.

Ze začátku se smáli. Plakali radostí, nad tou absurditou, že se oběma podařilo z lodi uniknout, a ještě skončit ve stejném člunu. Jak ale čas plynul a záchrana nepřicházela, propadali se do čím dál hlubšího mlčení. Fredrik brášku utěšoval. Snažil se ho přesvědčit, že všechno dobře dopadne. Navzdory tomu, že mu pomyšlení na ty, co zůstali na trajektu, ve vodě, v hlubinách, rvalo srdce. Pomyšlení na mámu a tátu. Nakonec už jen objímali jeden druhého, tiskli se k sobě a šeptali si konejšivá slova, která nemohla vůbec nic změnit. Dva cestující hned vedle nich mezitím vydechli naposledy, ale nikdo to nijak nekomentoval. Všichni jen seděli jako zkamenělí. Dokud nepřišla poslední vlna...

Fredrik zvedl hlavu a rozhlédl se po ordinaci ve třetím patře domu na ulici Sveavägen, zařízené v hippie stylu. Našel tu svůj druhý domov. Veřejné zdravotnictví nad ním zlomilo hůl už dávno. Jedinou šancí, která ještě zbývala, byla soukromá psychiatrická péče. Torsten Bredh si otevřel ordinaci zaměřenou na zpracovávání zármutku po ztrátě a léčbu posttraumatického stresového syndromu právě ve chvíli, kdy Fredrikův ošetřující lékař odevzdaně pokrčil rameny a zmínil se o invalidním důchodu. Fredrikovu kartu poslali sem a tady už zůstala.

Většina ostatních Bredhových pacientů už mezitím za minulostí udělala tlustou čáru. Vybudovali si nový život, rány nechali zahojit. Ale on to nedokázal.

„Fredriku?“

„Ano?“ Sklouzl pohledem na kapsu psychiatrovny zelené kostkované košile.

„Ptal jsem se, na co myslíte.“

„Na Niklase.“

Bredh se snažil zklamání nedat najevo, ale jeho zvednuté obočí prozrazovalo, že tuhle odpověď slyšet nechtěl.

„Včera jsem ho zase viděl.“

Terapeut sklopil oči a táhle vydechl, až mu vzduch zasyčel v nosních dírkách.

„Aha. Kde se objevil tentokrát?“

Fredrik pokrčil rameny. Věděl dobře, že se ho psychiatr neptá z upřímného zájmu.

„Záleží na tom?“

Lékař místo odpovědi pokrčil rameny. Tuhle choreografii měli už nacvičenou skvěle.

„Letos je to pětadvacet let, vidíte?“

Otázka to byla řečnická, ale Fredrik stejně přikývl.

„Ozvali se vám z novin?“

Další přikývnutí.

Terapeut se pohodlně opřel.

„Povězte mi, kde jste ho viděl?“

Tímhle jejich společný tanec vyvrcholil pokaždé. Což určitě nemohlo být v souladu s žádným z té přehršle léčebných programů a metod, které se Torsten Bredh snažil v minulosti na Fredrika uplatnit v naději, že se jeho pacient přes svou minulost konečně přenese. Teď ho psychiatr radši už nechával, aby mu dokola vyprávěl o smutku, úzkosti a dusivém pocitu viny, se kterými žije. O pocitu viny, kterou cítil proto, že tehdy v noci bratrovu ruku pustil. Nechal ho sklouznout do černé vody, jen pár vteřin předtím, než se k nim dostal záchranář.

„Kde jste ho viděl?“ zopakoval terapeut.

Fredrik zavřel oči a svěsil hlavu do dlaní.

Šel zrovna po Karlavägen. Měl dobrou náladu. Dva kolegové z oddělení osobních dokladů v Sollentuně ho pozvali, jestli s nimi nechce po práci na jedno. Oslavit začátek dovolených. Skončili na zahrádce poblíž Stureplanu a u jednoho piva nezůstalo. Což nebyla se čtyřmi tabletami, které si vzal odpoledne, zrovna nejlepší kombinace. Bavili se o práci a o plánech na léto. Fredrik zalhal, že se chystá s přáteli na jachtu. Bylo to fajn. Skoro jako opravdový život. Cestou domů se zastavil v trafice, aby si koupil láhev limonády. Při zadávání kódu nedokázal zaostřit na terminál, a když se prodíral kolem fronty k východu, motal se.

Tehdy se to stalo.

Vyšel z obchodu na ulici a ve spěchu ho minul nějaký chlap v černé kšiltovce a světlé mikině s kapucí. Tak těsně, že Fredrik musel prudce zastavit, aby do něho nevrátil. Díval se za ním, jak míří se sklopenou hlavou k přecho-

du pro chodce, jako by si prohlížel boty nebo se snažil schovat obličej.

Letmý pohled z profilu ale Fredrikovi stačil.

Byl to Niklas. Věděl to.

Než stačil zareagovat, na přechodu už naskočila červená a po čtyřproudé silnici se rozjela auta. Křikl za ním. Znovu a znovu na Niklase volal, ale on se neotočil. Fredrik se bezhlavě vrhl mezi auta a utíkal za ním, div že mu z toho úprku nezkolabovalo srdce. Kličkoval mezi bloumajícími chodci a celou dobu se snažil černou kšiltovku, která si rychle razila cestu davem, nespustit z očí. Pak ještě viděl, jak Niklas zabočil ke vstupu do hotelu Ceder City East na rohu parku Humlegården, potřásl si rukou s nějakým zrzavým mužem stojícím venku a zmizel uvnitř. On zůstal stát jako ochromený na ulici a najednou nevěděl, jestli se jen nepřehlédl.

„Fredriku.“

Otevřel oči a podíval se na psychiatra, který se právě natahoval po notebooku na stole po své pravici. Neklamné to znamená, že se mu chystá vytisknout recept. Bredh si kancelářskou židli vždycky postavil tak, aby se mezi ním a pacientem neocitl stůl. Jako by psychiatr musel sedět blízko, aby onen chaos v duši Fredrika i všech těch ostatních nešťastníků, kteří skončili u něho v ordinaci, mohl pořádně pochopit.

Nikdy to nepochopíš, ať si tu židli postavíš, kam chceš.

„Fredriku, kdyby ty halucinace měly pokračovat, je mou povinností probrat s vámi možnost hospitalizace. Nerad bych vám předepisoval další léky, dokud nebudeme mít nějaký plán.“

Fredrik přikývl a zalapal po dechu. Torsten Bredh s léky většinou drahoty nedělal. Fredrik za ním mohl

kdykoli přijít, psychiatr ho vyslechl a napsal mu prášky. Občas to ale nebylo zadarmo. Už několikrát ho poslal na specializované kliniky, aby podstoupil experimentální léčbu. Někdy to na chvíli pomohlo, někdy ne, ale nakonec se úzkost vždycky vrátila a on se bez léků neobešel.

Torsten Bredh se mu pevně podíval do očí.

„Fredriku? Víte, že váš mladší bratr už nežije, vidíte?“

Fredrik se znovu zadíval z okna. Venku o asfalt hlučně zarachotila sklopená rampa nákladního auta. Zvuky se mu do paměti zaryly vůbec nejhluběji. Jak kolem burácela voda. Jak se okna kajut pod jejím tlakem tříštila na kusy. Jedno po druhém explodovalo jako dělbuch.

Bredh si může říkat, co chce. Říkejte si všichni, co chcete. Niklas se určitě zachránil na jiném člunu. Bylo jich kolem několik. I vrtulníků. Měl na sobě záchrannou vestu. Možná byl v šoku a nedokázal říct, kdo je, nebo si ho s někým spletli? Nebo... Ne. Niklas prostě určitě přežil.

Když Fredrik vyšel z ordinace, hřbety rukou ho svrběly. Chvatně se rozešel po Sveavägen a zamířil do první lékárny, která mu přišla do cesty. Jakmile byl ze dveří venku, rozerval krabičku a vzal si dvě tablety. Potom se vydal k hotelu. Včera se dovnitř neodvážil, bál se, že se zase spletl. Ale teď se rozhodl. Zajde dovnitř.

Fredrik zůstal stát na protějším chodníku a pozoroval hosty, kteří vycházeli a vcházeli širokými prosklenými dveřmi. Oběma rukama si z čela odhrnul neostříhané tmavé vlasy, několik vteřin se rozmýšlel a pak se odhodlaným krokem vydal ke vchodu.

Portýr v modrém saku mu zdvořile podržel dveře. Fredrik nechal ven projít starší pár s kabinovými kufříky

na kolečkách a pak se zastavil uprostřed vestibulu s recepcí laděného do zlaté barvy. Ze stropu visel gigantický křišťálový lustr a u stěny se tyčil dlouhý chromovaný recepční pult. Za ním stáli mladí muži a ženy ve stejné uniformě jako portýr. Zorné pole se Fredrikovi na okrajích rozostřilo. Když se chtěl rozhlédnout po recepci, musel otáčet celým tělem. Vykročil k pultu, natáhl ruku a opřel se o něj. Oslovil ho černovlasý muž s pěšinkou na straně.

„Dobrý den, přejete si?“

Fredrik se odvrátil, aby ho nemusel poslouchat. Znovu přejel lobby pohledem v marné naději, že tam uvidí stát Niklase. Živého Niklase, který mu odpustí. Muž s pěšinkou obešel recepční pult a přistoupil k Fredrikovi.

„Mohu vám nějak pomoci?“ Podezřívavě si prohlížel Fredrikovu odřenou koženou bundu.

„Niklas Fröding. Ubytoval se u vás?“ Jazyk jako by se mu nevešel do pusy a Fredrik ke svému zděšení slyšel, jak zadržává.

Muž, který se podle výšivky na kapse košile jmenoval Theodor Hake a byl provozním ředitelem hotelu, ho vzal za paži a odtáhl ho stranou.

„Jména hostů bohužel nikomu sdělovat nemůžeme. Jestli je to všechno...“ Významně pokývl k východu.

„Včera tu byl.“ Fredrikův zvýšený hlas přitáhl znepokojené pohledy. „Viděl jsem ho sem vejít.“

Provozní uchopil Fredrika za loket pevněji a postrčil ho ke dveřím. Fredrik se mu pokoušel vytrhnout.

„Pusťte mě!“

Jeden z recepčních obešel pult a dva hosté, kteří se chtěli ubytovat, je neklidně sledovali.

„Pokud se neuklidníte, budeme muset zavolat ochranu.“ Provozní sáhl do kapsy pro telefon.

Fredrik se marně snažil osvobodit. Právě když manažer začal vysvětlovat situaci bezpečnostní službě, došel k nim klidným krokem muž s rezavými vlasy.

Fredrik ho poznal okamžitě. S tímhle člověkem se Niklas před hotelem o den dříve zdravil.

„Co se to tu děje?“ zeptal se velitelským tónem.

Fredrikovi se povedlo provoznímu vytrhnout a uhla-
zoval si bundu.

„Hledám svého bratra Niklase. Niklase Frödinga.“

Muž si ho prohlížel.

„Mé jméno je Adam Ceder a jsem majitel hotelu. Pojděte se mnou.“ Obešel pult, několik vteřin cosi tupal do klávesnice a pak vzhlédl. Z jeho chladných očí Fredrika zamrazilo.

„Muselo dojít k nějakému nedorozumění. Žádný host tohoto jména se u nás nebytoval.“ Ceder se na Fredrika lítostivě usmál.

Takhle se usmívá lhář. O tom Fredrik neměl pochyb. Třískl oběma dlaněmi do pultu a naklonil se k Cederovi.

„Lžete!“

Fredrik koutkem oka zahlédl, jak se k němu blíží provozní, ale Ceder nevzrušeně zavrtěl hlavou a zvedl ruku. Celou dobu nespouštěl z Fredrika oči.

„Jak říkám, muselo dojít k nějakému nedorozumění.“ Více už říct nestihl, protože dorazili dva členové ochranky. Chopili se Fredrika a jejich pevný stisk na pažích nepřipouštěl žádný odpor.

„To nemůžete!“ křičel Fredrik přes rameno.

Ceder stál za pultem a zamýšleně se za ním díval.

„Chci mluvit s Niklasem!“